

ราชทินนามพระราชกณะในคณะสงฆ์ไทย

ประโชก ชัยสุวรรณ

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นรายงานสรุปการวิจัยเรื่อง การศึกษาราชทินนามพระราชกณะในคณะสงฆ์ไทย ผลการวิจัยกระบวนการตั้งราชทินนามพบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้มี 2 ฝ่าย คือ คณะสงฆ์ และหน่วยงานราชการ ทั้ง 2 ฝ่าย ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบทางราชการ คณะสงฆ์เป็นผู้คัดเลือกชื่อนามพระสังฆาธิการเสนอ ส่วนราชการเป็นผู้สนอง อย่างไรก็ตาม ราชทินนามพระราชกณะจัดว่าเป็นสิ่งที่ครอบครองได้ยาก เนื่องจากกฎหมายได้ตั้งเกณฑ์คุณสมบัติพระสังฆาธิการไว้ค่อนข้างสูง ทั้งด้านผลงานและความรู้ นอกจากนี้ยังถูกจำกัดด้วยจำนวนพระราชกณะ ทั้งนี้คงเพื่อจะเน้นที่คุณภาพเป็นสำคัญ

เกณฑ์การตั้งราชทินนามพระราชกณะแบ่งได้ 10 ประเภท คือ ตั้งตามมงคลนาม ตั้งตามถิ่นหรือที่อยู่ ตั้งตามชื่อคณะบุคคล ตั้งตามความรู้ และตั้งตามลักษณะงาน ตั้งตามฉายา ตั้งตามชื่อบุคคลสำคัญ ตั้งตามชื่อวัด ตั้งตามชื่อเดิม และตั้งตามปูชนียสถาน

เกณฑ์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตพระสงฆ์หลายด้าน เช่น การศึกษาปฏิบัติพระธรรมวินัยเพื่อนำพาชีวิตให้บริสุทธิ์ ตามอุดมคติชีวิตของชาวพุทธ ระบบและกลไกในการปกครองคณะสงฆ์ วัฒนธรรมความเชื่อของคนไทยที่มีต่อบุคคลสำคัญหรือผู้มีพระคุณ นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันทางสังคม เช่น สถาบันศาสนากับสถาบันครอบครัว และสถาบันศาสนากับสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นต้น

ในด้านการใช้ภาษาพบว่า คำ(วรรค) ที่ใช้ในราชทินนามพระราชกณะมีจำนวน 2,497 คำ ทุกคำล้วนเป็นคำผสมโดยใช้รากศัพท์จำนวน 369 คำ จากภาษา 3 ภาษา คือ ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต และภาษาเขมร ภาษาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยมีความเชื่อทางศาสนาแบบผสม ผสานระหว่างพุทธกับพราหมณ์ และอาจรับผ่านทางชนชาติเขมร เมื่อนำภาษาต่างประเทศทั้ง 3 ภาษามาสร้างเป็นคำไทย มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเสียงและความหมาย เพื่อให้สอดคล้องกับธรรมชาติของภาษาไทย

ในด้านโครงสร้างของภาษา พบว่าราชทินนามพระราชกณะเป็นนามวลีอยู่ในรูป

$$\text{นามวลี} = \text{น} + (\text{ค})$$

น หมายถึง หน่วยนามหลัก (วรรคนาม) และ (ค) หมายถึง หน่วยคุณศัพท์ (วรรคสร้อยนาม) หน่วยคุณศัพท์อาจมีหรือไม่มีก็ได้

ในด้านคำประพันธ์ พบว่าราชทินนามพระราชกณะเป็นคำประพันธ์ร้อยกรองประเภทร่ายยาวเพราะมีลักษณะร่วมกัน 4 ประการ คือ ไม่เคร่งครัดในเรื่องคณะ ไม่เคร่งครัดในเรื่องสัมผัส ไม่เคร่งครัดในเรื่องคำสร้อย และใช้กับงานทางศาสนา